

Starostlivosť o pacienta s vlhkou formou vekom podmienenej degenerácie makuly (vVPDM) v súvislosti s Covid-19

* Vypracované podľa odporúčaní AMDF (American Macular Degeneration Foundation), marec 2020

V súvislosti s celosvetovou pandémiou COVID-19 došlo aj na Slovensku k výrazným zmenám vo všetkých oblastiach každodenného života. Pre pacientov, ktorí boli zvyknutí z dôvodu svojho chronického ochorenia pravidelne navštevovať svojich lekárov, tak vznikla nová situácia. Pacienti s vVPDM sa môžu obávať, že im hrozí väčšie riziko ochorenia COVID-19 v súvislosti s pravidelnou terapiou na očnom oddelení alebo klinike. Táto obava spolu s nedostatkom informácií o možnej progresii VPDM ochorenia môžu ovplyvňovať ich rozhodovanie o pokračovaní, resp. vynechaní dlhodobej liečby vVPDM.

Odborným garantom tejto informácie je MUDr. Peter Žiak, PhD.
Hlavný odborník MZ SR pre oftalmológiu a pediatrickú oftalmológiu.

Ak máte problém s čítaním textu, požiadajte svojich blízkych, s ktorými ste v kontakte, aby Vám ho prečítali.

Čo môžete očakávať na očnom oddelení alebo očnej klinike?

Očné oddelenia a kliniky, ktoré sa venujú liečbe vVPDM, prijímajú opatrenia, aby chránili zdravie a bezpečnosť pacientov obmedzovaním potenciálneho prenosu vírusu a presadzovaním udržiavania bezpečnej vzdialenosti medzi ľuďmi. Aj keď každé očné oddelenie alebo klinika môže mať svoju vlastnú verziu postupov, ktorými sa riadi, všeobecné usmernenia sú nasledovné:

- Preplánovanie kontrolných návštev
- Odloženie operácií, ktoré znesú odklad
- Nosenie ochranných rúšok alebo respirátorov a rukavíc personálom
- Pravidelné dezinfikovanie povrchov
- Skrátenie času nevyhnutného na vyšetrenie a terapiu
- Odstránenie časopisov a kútikov s nápojmi z priestorov čakárne

Na očných oddeleniach a klinikách boli zavedené aj ďalšie opatrenia, ktoré sa priamo týkajú aj pacientov:

- Požiadavka, aby pacienti s príznakmi prechladnutia, chrípky a alergie zostali doma
- Preplánovanie návštev pacientov, ktorí sú chorí, majú kašeľ alebo horúčku, boli vystavení ochoreniu COVID-19, alebo nedávno cestovali
- Zavedenie vstupnej zdravotnej kontroly pri vstupe do nemocnice
- Skrining pacientov prostredníctvom otázok ohľadom horúčky, kašľa a cestovateľskej anamnézy pacienta a jeho rodinných príslušníkov
- Okamžité odosielanie pacientov a personálu so zvýšenou telesnou teplotou priamo zo vstupnej kontroly domov, aby telefonicky kontaktovali ich všeobecného lekára
- Dôsledne sa vyžaduje, aby pacienti povinne nosili ochranné rúško na tvári a dodržiavali odporúčané hygienické postupy (umývanie rúk, používanie dezinfekčných prostriedkov, utierok a pod.)
- Požiadavka, aby pacienti v čakárni dodržiavali maximálne možnú vzdialenosť od seba (minimálne 1 m)
- Obmedzenie počtu sprevádzajúcich osôb na pacienta (sprevádzajúce osoby by mali zostať v aute alebo vonku pred budovou). Sprevádzajúca osoba bude po ukončení vyšetrenia alebo terapie kontaktovaná pacientom alebo personálom

Čo môžete urobiť pre udržanie zdravia očí v týchto ťažkých časoch

Rozhovory pacienta s lekárom sú za súčasných okolností najdôležitejším prvkom pre stanovenie ďalšieho postupu u pacienta. Akúkoľvek zmenu videnia musíte hlásiť svojmu očnému lekárovi. Táto informácia nenahrádza konzultáciu s Vaším očným lekárom. Doma si môžete sledovať zmeny videnia jednoduchou formou **samovyšetovania - pomocou Amslerovej mriežky**, ktorá je priložená k tejto informácii (alebo si ju môžete stiahnuť bezplatne na stránke

www.mojeoko.sk/amslerova-mriezka).

Odporúča sa robiť sledovanie aspoň raz za týždeň.

Ak Vám lekár odporučil užívať výživové doplnky, pokračujte v ich užívaní a v diéte vhodnej pre zdravie Vašich očí. Rovnako sa snažte znížiť škodlivé rizikové faktory (ako napr. obmedziť fajčenie, vyvarujte sa nadváhy, upravíte vysoký krvný tlak a znížiť hladinu cholesterolu).

Najčastejšie kladené otázky

Otázka: Hovorila som s mojou očnou lekárkou a myslím si, že je dôležité, aby som navštívila ambulanciu, aby mohla zistiť príčinu náhlejšej zmeny môjho videnia. Ja sa však obávam, že ak pôjdem, môžem sa nakaziť ochorením COVID-19 a ja patríam do rizikovej skupiny. Čo mám robiť?

Odpoveď: Väčšina ambulancií prijíma prísne opatrenia a naraz sa v jednej miestnosti nachádza iba málo ľudí, keďže návštevy u lekára s možnosťou odkladu boli zrušené. Ak si Vaša lekárka myslí, že je dôležité, aby Vás videla v ambulancii, môžete sa jej opýtať, aké opatrenia prijímajú, aby obmedzili riziko vystavenia ochoreniu COVID-19 a jeho šírenia.

Nepredpokladajte, že klinika je kvôli pandémie koronavírusu uzavretá. Radšej sa najprv telefonicky alebo e-mailom informujte u Vášho lekára. Niektoré oblasti sú vážnejšie zasiahnuté vírusom ako iné, ale väčšina ambulancií stále funguje a snaží sa, aby návštevy pacientov boli čo najbezpečnejšie. Boli vydané usmernenia pre očné oddelenia a kliniky, ktoré sa venujú pacientom s vVPDM a každá klinika má nastavenú svoju vlastnú verziu postupov. Môžete sa spýtať aj na to, či majú určené miesto, kde môžete čakať izolovane, nie v preplnenej čakárni, alebo či vám môžu ponúknuť termín, kedy je v čakárni menej pacientov. Ak máte veľkú obavu z kontaktu s inými ľuďmi, môžete ambulanciu požiadať, aby vám zavolali na mobilný telefón, keď budete na rade a vy zatiaľ počkáte v aute vonku. V takom prípade informujte ambulanciu, že ste prišli a že čakáte vonku.

Je možné, že nie každá ambulancia bude schopná vyhovieť špeciálnym požiadavkám, nakoľko niektoré sú momentálne v špeciálnom obmedzenom režime, kedy nevedia v plnej miere pokryť bežnú kapacitu vyšetrených a liečených pacientov tak, aby bolo možné zachovať všetky bezpečnostné pokyny.

Otázka: Mám vlhkú VPDM a chodím na injekcie raz za mesiac. Patrím do rizikovej skupiny v súvislosti s COVID-19. Mám obavy, že sa musím rozhodnúť medzi mojim zrakom a mojim zdravím resp. životom. Čo mám urobiť?

Odpoveď: Štúdie potvrdzujú, že dodržiavanie pravidelného režimu vnútroočných injekcií je dôležité pre udržanie zraku a že vynechanie v rámci dávkovania môže mať negatívny vplyv na zrak. Rozhodnutie je na Vás.

Pamätajte, že kliniky prijímajú špeciálne opatrenia pre rizikových pacientov popísané vyššie. Zavolajte do ambulancie pred Vašou návštevou a uistite sa, že takéto opatrenia dodržiavajú.

Anti-VEGF injekcie sú pre pacientov, ktorí ich potrebujú kľúčové a nemajú sa vynechať – ani v prípade núdzového stavu. Ak potrebujete zdravotnú starostlivosť, prosím zvážte, či za prijatia vhodných opatrení (ako napr. použitie rúška a ochranných rukavíc, umývanie rúk, dodržiavanie vzdialenosti od iných ľudí, dohodnutie termínu na určený čas, atd.) prínos z absolvovania návštevy lekára resp. absolvovania Vašej liečby, preváži potenciálne riziko nákazy.

Zavolajte svojmu očnému lekárovi – špecialistovi na ochorenia sietnice a požiadajte o telefonickú konzultáciu, aby ste s ním mohli prediskutovať Vaše možnosti. Na základe toho, ako dlho dostávate injekcie a aký stabilný je Váš zrak, môže Váš lekár rozhodnúť, že je v poriadku predĺžiť obdobie medzi injekciami – ale toto musí posúdiť Váš lekár.

Komunita oftalmológov považuje našich seniorov a kohokoľvek z rizikových skupín za cennú súčasť našej spoločnosti. Snažia sa poskytovať zdravotnú starostlivosť tak, aby zachovali Váš zrak v najlepšom možnom stave.

Otázka: Hovoril som s mojim lekárom a mám pocit, že ambulancia je bezpečná pre rizikových pacientov. Avšak moja doprava do ambulancie je riziková (verejná doprava alebo vodič). Čo mám urobiť?

Odpoveď: Mnohí ľudia zrazu pracujú z domu a môžu mať priestor a čas odviezť Vás. Ak máte priateľa, suseda alebo rodinného príslušníka, ktorý Vás môže odviezť a ktorému dôverujete, toto je lepšia možnosť ako akákoľvek verejná doprava alebo prepravná služba.

Požiadajte ho, aby si nasadil rúško a nebojte a nehanbite sa opýtať na jeho potenciálne vystavenie nákaze a opatrenia, ktoré prijal, aby sa chránil.

Ak musíte použiť verejnú dopravu, môžete použiť dezinfekčné utierky, aby ste si vyčistili sedadlo a čokoľvek, čoho sa idete dotknúť. Noste rúško, latexové alebo podobné rukavice, ktoré tiež môžete čistiť dezinfekčným prostriedkom, ak nemáte prístup k tečúcej vode a mydlu. Po príchode na kliniku vás možno požiadajú, aby ste rukavice vyhodili a umyli si ruky.

Toto odporúčenie nenahrádza konzultáciu s Vaším očným lekárom!

Vznik tejto informácie podporila spoločnosť Novartis Slovakia s.r.o.

SK2004820753